

Job and Family Life Challenges of Working Women in Treatment

Department: A Phenomenological Study

Belal Panahi^{1*}, Eskandar Shirazi¹, Amir Lali Sarabi¹, Manzar Sattari²

1- Assistant Professor, Department of Management, Payame Noor University (PNU), Tehran, Iran.

2- Msc, Department of Management, Payame Noor University (PNU), Tehran, Iran.

Corresponding Author: Belal Panahi, Assistant Professor, Department of Management, Payame Noor University (PNU), Tehran, Iran.

Email: B.panahi@pnu.ac.ir

Abstract

Introduction: In 2019, a respiratory virus called Covid 19 was discovered, which caused a crisis and caused a global epidemic. The purpose of this study was a phenomenological study of the challenges of daily life of women working in the medical department in the corona situation to find the problems and challenges of work and personal life of women working in the units or identified treatment departments and planned to address them.

Methods: This research is applied in terms of purpose and qualitative research type and it was done with phenomenological strategy. The statistical population of this study is among women working in the treatment department of Tabriz hospitals. A total of 15 semi-structured interviews with open-ended questions were conducted with women working in the treatment department. The sampling method of this study was purposeful.

Results: The findings of the present study indicate that women working in the corona treatment department face challenges and problems that are generally related to the 5 main themes related to family, colleagues, client, and health. Psychology and individual duties and responsibilities are divided into 28 sub-themes.

Conclusions: The result of this research showed that there are many conflicts in the field of work and family for working women, which are aggravated in certain circumstances such as the corona epidemic. Therefore, it is necessary to consider suitable administrative policies and programs in the field of management and helping them to establish a balance between the demands of the work environment and the family.

Keywords: Treatment section, Corona, phenomenological study, life challenges.

چالش های زندگی شغلی و خانوادگی زنان شاغل در بخش درمان: مطالعه ای پدیدارشناختی

بلال پناهی^{۱*}، اسکندر شیرازی^۲، امیر لعلی سرابی^۳، منظر ستاری^۴

- ۱- استادیار، گروه مدیریت، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.
- ۲- استادیار، گروه مدیریت، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.
- ۳- استادیار، گروه مدیریت، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.
- ۴- کارشناسی ارشد، گروه مدیریت، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

نویسنده مسئول: بلال پناهی، استادیار، گروه مدیریت، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.
ایمیل: B.panahi@pnu.ac.ir

چکیده

مقدمه: در سال ۲۰۱۹ نوعی ویروس تنفسی به نام کووید ۱۹ کشف شد که باعث بحران و ایجاد اپیدمی جهانی شد. بخش درمان به ویژه زنان شاغل کادر درمان یکی از افرادی بودند که بیشترین درگیری را با این ویروس داشتند. هدف پژوهش حاضر مطالعه پدیدارشناختی چالش های زندگی روزمره زنان شاغل در بخش درمان در وضعیت کرونا بود تا بتوان از یافته های آن مشکلات و چالش های زندگی کاری و شخصی زنان شاغل در واحدها یا بخش های درمانی را شناسایی و برای رفع آنها برنامه ریزی نمود.

روش کار: این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نوع پژوهش های کیفی بوده و با راهبرد پدیدارشناختی انجام شده است. جامعه آماری این پژوهش زنان شاغل در بخش درمان بیمارستان های شهر تبریز می باشد. در مجموع ۱۵ مصاحبه نیمه ساختار یافته با سوالات باز-پاسخ با زنان شاغل در بخش درمان انجام شد. روش نمونه گیری این پژوهش هدفمند بود. **یافته ها:** یافته های پژوهش حاضر حاکی از آن است که زنانی که در بخش درمان کرونا کار می کنند با چالش ها و مشکلاتی روبرو هستند که به طور کلی به ۵ مضمون اصلی در ارتباط با خانواده، همکاران، ارباب رجوع، سلامت روان و وظایف و مسئولیت های فردی و شخصی و همچنین ۲۸ مضمون فرعی تقسیم می شوند.

نتیجه گیری: نتیجه این تحقیق نشان داد که تعارضات متعددی در زمینه کار و خانواده برای بانوان شاغل وجود دارد که در شرایط خاصی مثل همه گیری کرونا تشدید می شوند. بنابراین لازم است در زمینه ی مدیریت و کمک به آنها در برقراری تعادل بین خواسته های محیط کار و خانواده سیاست ها و برنامه هایی اداری مناسبی در نظر گرفته شود. **کلیدواژه ها:** بخش درمان، کرونا، بررسی پدیدارشناختی، چالش های زندگی.

مقدمه

در سال ۲۰۱۹، نوع جدیدی از ویروس کرونا (SARS-CoV-2)، در ووهان چین پدیدار شد که منجر به ایجاد نوعی از اپیدمی سندرم حاد تنفسی به نام (COVID-19) در انسان می شد. در مدت سه ماه، این ویروس به بیش از ۱۱۸ هزار نفر در ۱۱۴ کشور منتقل شد و بیش از ۴ هزار نفر را به کام مرگ کشاند. با درگیری ۱۱۴ کشور، سازمان جهانی بهداشت در تاریخ ۱۱ مارس ۲۰۲۰ این بیماری را به عنوان یک همه گیری جهانی اعلام نمود (۱). بر کسی

پوشیده نیست که پدیده «اپیدمی کرونا» یک بحران عظیم در بهداشت جهانی محسوب و منجر به تغییراتی اساسی در رفتار بشریت در مقیاسی بزرگ شده است. بسته به میزان شیوع و وخامت شرایط ناشی از پاندمی کووید ۱۹، کشورها با چالش های مختلفی همچون: آموزش مردم در زمینه رعایت اصول بهداشتی (شستشوی مکرر دست ها، استفاده از ماسک، دوری از تعامل چهره به چهره ...)، فاصله گذاری اجتماعی، قرنطینه و اعمال محدودیت در سفر های داخلی و خارجی، تعطیلی اماکن با اجتماعات بزرگ از جمله

بلال پناهی و همکاران

های مختلف خانوادگی در عرصه های اجتماعی و شغلی به دستاوردهای ارزشمندی دست پیدا کرده اند و مورد تحسین و تشویق قرار گرفته اند ولی باید در نظر داشت که نقش ها و مسئولیت های متعدد و متنوع زنان در حوزه خصوصی در کنار مسئولیت های حوزه عمومی و شغلی، چالش هایی را نیز برای آنان بوجود آورده است. زنانی که هم باید نقش های همسری را به خوبی ایفا نمایند و هم نقش های مادری را و هم نقش ها و وظایفی را که در حیطه شغلی دارند. برطرف نمودن دغدغه مادران شاغل در انجام مسئولیت های خانه داری، فرزندپروری شایسته و مطلوب و انطباق این شرایط با وظایف محیط کار، نیازمند تغییراتی است تا بار سنگین این مسئولیت ها را از دوش زنان کم نماید و تا حدی از میزان استرس ها بکاهد. با این اوصاف، زنان شاغل که در بیشتر موارد سه نقش را همزمان دارند: همسر، مادر و شغل. از آنها انتظارات نقش متفاوتی وجود دارد که باید بتوانند همه آنها را برآورده کنند، اما ممکن است با تمرکز به الزامات یک نقش، انتظارات سایر نقش ها را به حاشیه برانند. با توجه به نقش مهم زنان در خانواده، انتظار می رود زنان شاغل، مانند سایر زنان، بتوانند انتظارات نقش خود را برآورده کنند، به ویژه برای زنانی که نگران هماهنگ سازی دیدگاه سنتی هستند. با توجه به شیوع بیماری کرونا، زنان شاغل در بخش درمان با چالش ها و مشکلاتی مضاعفی در زندگی روزمره مواجه شده اند، که این شرایط مشکلاتی در حیطه های مادری، همسری، شغلی و سلامت روان زنان شاغل در بخش درمان ایجاد کرده است که شناسایی این مشکلات می تواند گام موثری در رفع مشکلات آن ها باشد. بنابراین هدف این پژوهش پاسخ به این پرسش می باشد: زنان شاغل در بخش درمان در وضعیت کرونا با چه چالش هایی مواجه هستند؟

یکی از انواع تعارض بین نقشی، تعارض کار- خانواده است که این نوع از تعارض وقتی بوجود می آید که فشارهای نقش حاصل از نقش های کاری و خانوادگی از هر دو طرف و از جهات مختلف ناسازگار باشند. بدین ترتیب که انجام مسئولیت های مربوط به نقش کاری به دلیل انجام مسئولیت های نقش خانوادگی و یا به صورت بر عکس، انجام مسئولیت های نقش خانوادگی به دلیل انجام مسئولیت های نقش کاری دچار چالش و تنش بشود (۴). تعارض نقشهای شغلی و خانوادگی از نظر محققان نتیجه

دانشگاه ها و نهادهای آموزشی، انجام آزمایشات غربالگری و ردیابی موارد مبتلا و مشکوک روبرو شدند (۲). در همین راستا بخش درمان به ویژه زنان شاغل از جمله بخش های مهمی بودند که بیشترین درگیری را با این ویروس داشتند. اخیراً تفکیک نقش های جنسیتی تا حدی حذف شده و نقش های جدیدی برای اعضای خانواده تعریف شده است که بستر مناسبی برای فعالیت زنان در زمینه های مختلف اجتماعی، آموزشی، هنری و فرهنگی و اشتغال زنان ایجاد کرده است.

انجام همزمان وظایف و فعالیت های شغلی و خانوادگی امروزه یکی از موضوعاتی است که در سازمان ها مورد توجه قرار گرفته است و در این راستا تعارض نقش بین کار و خانواده بویژه برای زنان شاغل به یک معضل جدی تبدیل شده است. مطابق با تعارض کار و خانواده، که یک نوع از تعارض درون نقش است، زمان اختصاص داده شده به شغل بیش از اندازه بوده و این باعث می شود که در انجام مسئولیت های خانوادگی بی نظمی بوجود بیاید. بنابراین تعارض کار- خانواده شکلی از تعارض بین نقش ها است که در آن فشار ناشی از انجام وظایف مربوط به یک نقش، مانع از انجام وظایف به صورت اثربخش در نقش دیگر می شود. به گونه ای که تقاضاها، مسایل و مشکلات شغلی منجر به بروز مشکل در درون خانواده می گردد. بدین ترتیب افراد در ایفای وظایف شغلی و خانوادگی خود دچار فشار و تنش - مشکل می گردند و نمی توانند از عهده الزامات هر دو نقش به خوبی برآیند (۳). لازم به ذکر است که عدم مدیریت صحیح و بی توجهی به تعارض کار- خانواده منجر به پیامدها و تبعات منفی متعددی خواهد شد که می تواند برای سلامت روانی اجتماعی زنان شاغل، خانواده های آن ها و عملکرد سازمان ها تاثیرگذار باشند. پژوهشگران تعارض نقشهای شغلی و خانوادگی را نتیجه دو نوع تداخل می دانند: تداخل از محیط کار به محیط خانه و تداخل از محیط خانه به محیط کار (۳).

همانطور که می دانیم، هنگامی که شخص دارای موقعیت و نقش اجتماعی خاصی در جامعه است، با مجموعه ای از نقش های به هم پیوسته مواجه می شود که برای یکدیگر لازم و ضروری تلقی می شوند، که باعث می شود او نه تنها با یک انتظار، بلکه با شبکه ای از انتظاراتی که همزمان وجود دارد، روبرو گردد. بنابراین در حال حاضر ما در جامعه شاهد زنان موفق هستیم که با وجود نقش

دو نوع تداخل اساسی است؛ تداخل از خانه به محیط کار و تداخل از محیط کار به خانه (۵).

تداخل خانواده با کار ممکن است به علت عوامل متعددی مثل عدم حمایت همسر، عدم برابری در تقسیم کار در خانه، عدم نگهداری از بچه یا مراقبت از افراد سالخورده و یا جنسیت ایجاد شود. تداخل کار با خانواده نیز ممکن است در اثر عوامل متعددی مثل فقدان حمایت همکاران و مدیران، استقلال شغلی محدود شده، فشار شغلی، جدول زمانبندی کاری غیر منقطع و افزایش تعداد ساعت کاری ایجاد شود (۶). موضوع تعارض کار-خانواده در حرفه ی پرستاری، که از مشاغل سخت و حیاتی محسوب شده و ضرورت اشتغال زنان در آن محسوس تر است، امری بدیهی و واضح است. پرستاری شغلی است که بدون وقفه در شبانه روز فعال است، چرا که مراقبت از بیماران ساعت نمی شناسد و کار شبانه با ایجاد اختلال در چرخه خواب و بیداری، پیامدهای نامطلوب فیزیولوژیک و روان شناختی را به دنبال دارد.

پرستاران به دلیل شرایط شغلی از جمله پایین بودن حمایت سازمانی، تعداد نوبت های کاری، سختی کار، ساعات کاری طولانی و غیره بیشتر در معرض تعارض ناشی از کار و خانواده قرار دارند و هر ساله تعداد زیادی از پرستاران به دلیل فقدان رضایت شغلی، کارشان را ترک می کنند که این امر علاوه بر اتلاف هزینه های صرف شده برای آموزش آنها، موجب از دست دادن مهارت‌ها، تخصص و منابع نیز می شود (۷).

در گذشته و هم اکنون نیز در برخی موارد دیدگاه منفی نسبت به اشتغال زنان وجود دارد که اشاره به پیامدهای منفی جسمانی و روانشناختی از قبیل اضطراب دارد و اغلب اشتغال برای زنان یک نقش اضافی تلقی می گردد. برخی محققان نیز از اثرات سوء تکثیر نقش ها بر سلامت زنان صحبت می کند و عنوان می نمایند که بار مسئولیت نقش های چندگانه و تعارض حاصل در افزایش استرس افراد هم سهم دارد.

علیرغم وجود این دیدگاه منفی، شاهد دیدگاه های گسترده مثبت نسبت به اشتغال زنان نیز هستیم که طرفداران این دیدگاه معتقدند که باید زمینه برای فعالیت و اشتغال زنان در زمینه های مختلف وجود داشته باشد. بنا بر فرضیه اعتلای نقش، چه در مورد زنان و چه در مورد مردان، مشارکت در فعالیت های ارزشمند اجتماعی، موجب ارتقاء وضع سلامت فرد را فراهم می آورد. هر چه فرد بیشتر اینگونه نقش ها را بر عهده داشته باشد از سلامت روانی بیشتری برخوردار

خواهد بود. اشتغال از نظر برخی محققان، برای زنان عزت نفس بیشتر به همراه دارد و می تواند آنها را از پرداختن صرف به امور خانه داری که بعضاً کسل کننده است و در نظر آنها ارج و قرب کمتری دارد رهایی بخشد (۸). همچنین اخیراً جهان با یک پدیده اجتماعی اقتصادی به نام مشارکت اقتصادی زنان در مشاغل خارج از خانه رو به رو شده است. کارشناسان منظور از مشارکت را درگیری زنان در فعالیت های اقتصادی، پولی و غیر معیشتی و غیر خانگی، یعنی فعالیت های دست مزدی یا سود آور در بخش های نوین اقتصاد شهری اعلام می کنند.

تدرو و روهادس (۹)، در پژوهشی تحت عنوان بررسی مسائل مربوط به رهبری، فرهنگ سازمانی و نقش جنسیت در امور اجرایی، به این نتیجه رسیدند که زنان دارای پست های اجرایی عالی از دید الگوهای رهبری، قوانین رفتاری و انتظارات سازمانی تحت تاثیر مردان قرار دارند. ۹ نفر از آن ها با رتبه های شغلی بالا گفتند که توانسته اند با تقلید از رفتار همکاران مرد، راه آنها را دنبال کنند. چنین زنانی به شیوه های ارتباطی غیر فردی، سلسله مراتب سازمانی، کارآمدی و بهره وری توجه بیشتری کرده اند. سعدی و همکاران (۱۰)، دیدگاه زنان شاغل درباره کیفیت زندگی کاری به این نتیجه رسیدند که توجه ویژه به سلامت روحی و روانی زنان شاغل، تامین رفاه آنان، برگزاری مراسم های شاد و مفرح، برگزاری دوره های کلاس های ورزشی، رایزنی با اماکن تفریحی و گردشگری جهت تخفیف دهی به کارکنان سازمان، برگزاری مسابقات ورزشی مخصوص بانوان، حل مشکلات بیمه کارکنان از جمله عواملی هستند که سازمان می تواند در جهت تامین سلامت، بهداشت و رفاه کارکنان زن انجام دهد.

احمدی فراز، عابدی و مهرداد (۱۱)، در تحقیقی تحت عنوان تبیین تجارب زنان شاغل در رابطه با نقش مادری، به این نتیجه رسیدند که پذیرش نقش های متعدد زناشویی، مادری و شغلی در زنان شاغل منجر به انتظارات و اجبار مختلف نقش در برآوردن این انتظارات و نیازهای نقش در خانواده و جامعه شده است. اما از آنجا که مادری یکی از مهمترین نقش ها برای زنان است، قطعاً می تواند خواسته یا ناخواسته بر نقش مادری تأثیر بگذارد. و همچنین، ایفای این نقش مهم در مادران شاغل با تحمل بسیاری از سختی ها و مشکلات همراه است و روند متفاوتی با زنان خانه دار دارد که می تواند بر سلامت بدن و روان آنها تأثیر

جمع‌آوری داده‌ها با استفاده از مصاحبه از افراد شرکت کننده در مطالعه انجام شد. انجام مصاحبه‌ها با هماهنگی قبلی صورت پذیرفت. قبل از شروع مصاحبه پژوهشگر ابتدا خود را معرفی، سپس توضیح کاملی درباره اهمیت، اهداف و روش پژوهش به مصاحبه شونده‌ها بیان گردید. همچنین یادآوری شد که مشارکت در این تحقیق کاملاً اختیاری، بی‌نام و محرمانه می‌باشد و داده‌ها تنها در راستای اهداف مطالعه استفاده می‌شود و با اخذ رضایت آگاهانه مصاحبه‌ها انجام شد. هر کدام از مصاحبه‌ها حدود یک ساعت طول کشید. برای تعیین روایی، دقت و استحکام مصاحبه‌ها از معیارهای مقبولیت و تعیین استفاده گردید.

یافته‌ها

در این پژوهش اطلاعات جمعیت شناختی نشان می‌دهد که سن شرکت کنندگان بین ۲۹ تا ۴۵ سال بود و با خانواده‌هایشان زندگی می‌کردند و هیچ کدام از آنان زندگی مستقلاً نداشتند. سطح تحصیلات این شرکت کنندگان حداقل لیسانس و فوق لیسانس بوده است. سابقه کار شرکت کنندگان حداقل ۴ الی ۱۸ سال بود. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، روش تحلیل تم مورد استفاده قرار گرفته است. در طول فرایند تحلیل، کدها بارها مورد ارزیابی و بازنگری قرار گرفتند. از مصاحبه‌های انجام شده، در مرتبه اول ۳۷ مضمون فرعی و در نهایت بعد از ادغام تعدادی از آنها ۲۸ مضمون فرعی و ۵ مضمون اصلی استخراج شد که می‌توانند تجربیات و مسائل زنان شاغل در بخش درمان در وضعیت کرونا را به تصویر بکشند.

تحلیل مصاحبه‌ها نشان داد که زنان شاغل در بخش درمان در وضعیت کرونا با ۵ چالش اصلی در زندگی روزمره مواجه هستند، که عبارتند از: چالش‌های مربوط به خانواده، همکاران، ارباب رجوع، سلامت روان و وظایف و مسئولیت‌های شخصی. که هر یک از این چالش‌های اصلی، شامل چالش‌های فرعی است که در ادامه هر یک از این ابعاد و تجربه شرکت کنندگان توضیح داده شده است.

با توجه به محدودیت حجم مقاله، مراحل و توضیحات اضافی حذف شده و فقط خلاصه یافته‌ها ذکر می‌گردد که در ادامه در جدول درج شده است. مضمون‌های اصلی و فرعی استخراج شده از داده‌های اولیه و کدگذاری شده در جدول ۱ گنجانده شده است.

بگذارد.

جواهری و داریاپور (۱۲)، در پژوهشی زنان تحت عنوان مشکلات شغلی زنان عضو هیات علمی به این نتیجه رسیدند که تعداد قابل توجهی از زنان عضو هیات علمی با دو مشکل عدم تطابق انتظارات در برنامه‌های خانوادگی و شغلی و تبعیض جنسیتی روبرو هستند. در میان متغیرهای جمعیت شناختی، تنها سن، قومیت و رتبه علمی در موارد محدودی با مشکلات زنان مرتبط است. علاوه بر این، تداخل نقش و تبعیض جنسیتی با رضایت شغلی رابطه معنادار و منفی دارد.

روش کار

تحقیق حاضر از لحاظ هدف در دسته تحقیقات کاربردی قرار می‌گیرد و از نظر روش انجام، جز تحقیقات کیفی و از راهبرد پدیدار شناختی استفاده کرده است. پژوهش پدیدار شناختی یک راهبرد پژوهشی است که پژوهشگر به کمک آن جوهره تجربه‌های بشری را درباره یک پدیده آن گونه که شرکت کنندگان در پژوهش توصیف کرده اند، شناسایی میکند؛ فهم تجربه‌های زنده نشانه بارز پدیدار شناسی به عنوان یک فلسفه و یک روش است. جامعه آماری این پژوهش از بین زنان شاغل در بخش درمان بیمارستان شهر تبریز می‌باشد. روش نمونه‌گیری در این پژوهش هدفمند بود که به معنای انتخاب هدفدار واحدهای پژوهش برای کسب دانش یا اطلاعات است و سعی در شناخت بهتر هر پدیده در زمینه خاص دارد. در نمونه‌گیری هدفمند قصد آن است که افراد انتخاب شده درک عمیقی از موضوع مورد پژوهش را میسر کنند.

این مطالعه در بیمارستان‌های شهر تبریز در فاصله زمانی سال‌های ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۱ انجام شد. معیار ورود به مطالعه خانم‌های پرستار شاغل در بیمارستان‌های تبریز در بخش کرونا بودند که دارای سابقه بالای ۲ سال بودند. یکی از معیارهای انتخاب افراد هم متأهل بودن آنها بود. افرادی که تمایل به شرکت در مطالعه را نداشتند، یا به خاطر مشغله کاری و داشتن جلسات متعدد و ابتلا به بیماری کرونا و وجود دورکاری در برخی از سازمان‌ها امکان مصاحبه با آنها وجود نداشت، از مطالعه خارج شدند و این یکی از محدودیت‌ها و سختی مصاحبه‌ها بود. در نهایت در این پژوهش مصاحبه با ۱۵ نفر از مشارکت کنندگان به اشیاع رسید.

جدول ۱: مضمون های اصلی و فرعی استخراج شده از داده ها

مضمون های اصلی	مضمون های فرعی
چالش های مرتبط با خانواده	عدم درک شرایط توسط اعضای خانواده
	کاهش تفریحات مشترک خانوادگی
	افزایش تنش زناشویی و سردی روابط
	به وجود آمدن دلخوری از طرف اعضای خانواده
	عدم رسیدگی به نیازهای همسر
	کاهش رضایت در روابط جنسی
چالش های مرتبط با همکاران	احساس عذاب وجدان در صورت درگیر شدن اعضای خانواده به کرونا
	کاهش رفت و آمد با پدر و مادر و فامیل
	عدم رسیدگی به امور عاطفی فرزندان
	حساس شدن به همکاری که درگیر کرونا شده
	افزایش حجم و مشکلات کاری هنگام درگیر شدن همکاران به کرونا
	ایجاد تنش بین همکاران
چالش های مرتبط با ارباب رجوع	مخفی کردن بیماری از کادر درمان
	همکاری نکردن بیماران با کادر درمان
	بدرفتاری کردن برخی بیماران با کادر درمان
	ماسک نزدن و رعایت نکردن نکات بهداشتی
	بد رفتاری ارباب رجوع با کادر درمان به علت استرس بیماری کرونا
	اعتقاد نداشتن برخی از ارباب رجوع به بیماری کرونا
چالش های مرتبط با سلامت روان	افزایش استرس
	ترس از انتقال بیماری به اعضای خانواده و اطرافیان
	احساس ناراحتی هنگام مرگ بیماران کرونایی
	احساس تنهایی و تمایل به تنها بودن
	افزایش افسردگی
	افزایش اضطراب
چالش های مرتبط با خود، وظایف و مسولیت های شخصی	کاهش آرامش ذهنی
	زمان ناکافی برای رسیدگی به ظاهر خود
	کاهش رسیدگی به امور درسی فرزندان و وظایف مادری
	زمان ناکافی برای رسیدگی به امور شخصی، گردش و تفریح و ورزش

بحث و نتیجه گیری

بررسی پیشینه پژوهش درباره تعارض کار- خانواده بیانگر این است که در تحقیقات داخلی و حتی خارجی و در سازمان ها و شرایط مختلف چالش های مهمی وجود دارند که اغلب این چالش ها در مطالعات انجام شده، همسان هستند که در ادامه هم این موارد بررسی و اشاره می شوند؛ البته تفاوت هایی هم وجود دارد که به شرایط خاص مربوط هستند. یافته های پژوهش حاضر حاکی از آن است که زنانی که در بخش درمان کرونا کار می کنند

با چالش ها و مشکلاتی روبرو هستند که به طور کلی به ۵ دسته تقسیم می شوند. این چالش ها عبارتند از چالش های مربوط به خانواده، همکاران، ارباب رجوع، سلامت روان و وظایف و مسولیت های شغلی. بر اساس یافته های پژوهش مورد مطالعه باید اذعان نمود که مشکلات و مسایل خانوادگی از جمله مهمترین چالش های زنان شاغل در بخش درمان کرونا در پژوهش حاضر می باشند. نتایج این پژوهش با نتایج تحقیق آریبی و همکاران (۱۳)، ابی و همکاران (۱۴) همسو می باشد، که

بلال پناهی و همکاران

شاغل در بخش درمان کرونا در پژوهش حاضر است و مواردی مثل حساس شدن به همکاری که درگیر کرونا شده، افزایش مشکلات و حجم کاری موقع ابتلای همکاران به کرونا و در مرخصی بودن همکاران را شامل می شود که منجر به ایجاد تنش شدید بین همکاران خواهد شد. نتایج تحقیقات دیگر هم بیانگر این است که کارکنانی که تحت حمایت اجتماعی بالایی از طرف همکاران و سرپرستان قرار می گیرند، سطح پایینی از تعارض کار- خانواده را تجربه خواهند کرد و بر عکس در صورتی که تحت حمایت اجتماعی بالایی از طرف همکاران نباشند، تعارضات بیشتری را تجربه می کنند. مطابق با نتایج این مطالعه، زمانی که همکاران خانم شاغل در بخش درمان، درگیر کرونا می شدند اضافه بار نقش آن ها بیشتر شده که باعث به وجود آمدن مشکلاتی با همکاران می شود. در خصوص اضافه بار نقش باید گفت با توجه به اینکه شغل زنان شاغل در بخش درمان کرونا جزو شغل های سخت و حساس است، وظایف زیادی به آن ها تحمیل شده و حجم کاری بالا و برنامه کاری نامنظم باعث افزایش تعارضات در این افراد می شود. از دیدگاه کارلسون (۵) نیز ابهام نقش، تعارض نقش، و سنگینی بار نقش از جمله عوامل مربوط به مشکلات کاری بوده و منجر به استرس و تنش برای افراد می- شوند. از نظر شارما و همکاران (۱۶) نیز استرس، یک عامل مهم مرتبط با تعارض کار و خانواده بوده و در سلامت روانی پرستاران مؤثر است. در واقع اضافه بار نقش به این دلیل باعث افزایش تعارضات می شود که این افراد در محل کار مجبور به کار سخت هستند و مجبورند حجم زیاد کاری را در محل کار انجام دهند انرژی و توان لازم برای رسیدگی به مسائل خانوادگی را نداشته و در نتیجه در محیط کار تعارضات و درگیری ها بین همکاران و ارباب رجوع افزایش می- یابد. روابط پرتنش و ناسالم با همکاران و افراد دیگر در محل کار باعث درگیری ذهنی افراد شده و این درگیری ذهنی را وارد خانواده می کنند و باعث افزایش تنش در خانواده نیز می شود و کاهش عملکرد شغلی و خانوادگی را به دنبال دارد. مشکلات مرتبط با ارباب رجوع یکی دیگر از چالش های زنان شاغل در بخش درمان کرونا در پژوهش حاضر می- باشد و مواردی مثل همکاری نکردن بیماران با کادر درمان، بدرفتاری کردن برخی بیماران با کادر درمان، ماسک نزدن و رعایت نکردن نکات بهداشتی، استرس بیماری کرونا باعث بد رفتاری ارباب رجوع با کادر درمان و اعتقاد نداشتن برخی

نشان دادند تعارض کار- خانواده با کاهش رضایت از زندگی و اختلافات خانوادگی ارتباط دارد. همچنین مطابق با نتایج این پژوهش، از جمله چالش های مربوط به خانواده شامل عدم درک شرایط از طرف اعضای خانواده، کاهش تفریحات مشترک، افزایش تنش زناشویی، به وجود آمدن دلخوری از طرف اعضای خانواده، سردی روابط، عدم رسیدگی به نیازهای همسر، کاهش رضایت در روابط جنسی، احساس عذاب وجدان در صورت درگیر شدن اعضای خانواده به کرونا، کاهش رفت و آمد با پدر و مادر، عدم رسیدگی به امور عاطفی فرزندان، می باشند. در واقع زنان شاغل در بخش درمان کرونا با تعدادی از مشکلات کاری درگیر هستند که با افزایش چالش ها و مشکلات خانوادگی این مشکلات شدیدتر خواهند شد؛ این نتیجه با نتایج تحقیق آری و همکاران (۱۳) همسو می باشد که مطابق با نتایج تحقیق آن ها افزایش مشکلات زناشویی، جزو پیامدهای شغلی محسوب می شود که رضایت افراد از زندگی را تحت تاثیر قرار می دهد. همچنین ابی و همکاران (۱۴) نیز نشان دادند که مشکلات شغلی با کاهش رضایت از زندگی و کاهش رضایت از ازدواج افراد در ارتباط است. همچنین کریمی و همکاران (۱۵) متغیرهای اجتماعی و فرهنگی را در مطالعه خود مورد توجه قرار دادند و مطابق با نظر آنها، رمز پایداری زندگی زناشویی در ایجاد تعادل میان فعالیت های بیرون از خانه و نقشهای مختلفی مثل مادری و همسری برای زنان است. فدا کردن هر کدام از نقش های مادری- همسری و نقش فعال در صحنه اجتماع به نفع دیگری تبعات منفی متعددی به دنبال خواهد داشت. در تبیین این نتیجه می توان گفت که براساس نظریه گسترش، مشکلات و تعارضات متعدد در محیط کاری بر روی فرد فشار آورده و مشارکت موثر و مثبت در زندگی خانوادگی افراد را دچار مشکل خواهد ساخت. در پژوهش حاضر نیز، زنان شاغل در بخش درمان کرونا زمان و انرژی بیشتری را در کار صرف می کنند و نمی توانند به امور همسران و فرزندان رسیدگی کنند؛ همینطور نمی توانند آنطور که انتظار می رود نیازهای عاطفی فرزندان و نیازهای جنسی همسران را برطرف کنند. همین مسئله باعث مسائل و مشکلاتی در زندگی زوجین می شود و روابط آنان را سرد می کند و تنش هایشان را افزایش می دهد و در نتیجه رضایت کلی آنان از زندگی کاهش می یابد. مشکلات مربوط به همکاران از دیگر چالش های زنان

از ارباب رجوع به بیماری کرونا را شامل می شود طوری که اگر بیماران کرونایی و همراهان آن ها با توجه به شرایط به وجود آمده همکاری لازم را با شاغلین در بخش کرونا نداشته باشند، باعث بوجود آمدن شکلات برای آنها می شوند. همچنین افزایش تعارضات با ارباب باعث افسردگی بیشتر، کاهش انگیزه کاری شاغلین و کاهش سلامت روحی و در نتیجه کاهش رضایت شغلی می شود. این یافته ها با تحقیقات یوسفی و همکاران (۱۷) که نشان دادند مشکلات شغلی رابطه معناداری با افسردگی و ضعف سلامت روانی افراد دارد، نیز همسو می باشد. می توان گفت، که به دلیل وقت گیر بودن شغل زنان شاغل در بخش درمان کرونا و همینطور خستگی بسیار زیاد آنها در محل کار و در نتیجه آن عدم توانایی زنان شاغل در بخش درمان کرونا برای رسیدگی به فرزندان و خانواده، مرگ بیماران کرونایی، ترس از انتقال ویروس به اعضای خانواده و ... باعث می شود که زنان شاغل در بخش درمان کرونا دچار افسردگی، عذاب وجدان، ترس و اضطراب شوند. این عوامل همچنین منجر به بروز مشکلات در زمینه وظایف و مسئولیت های شخصی افراد می باشد که شامل زمان ناکافی برای رسیدگی به خود، زمان ناکافی برای رسیدگی به امور شخصی، کاهش رسیدگی به امور درسی فرزندان، زمان ناکافی برای وظایف مادری، زمان ناکافی برای گردش و تفریح و ورزش از جمله این موارد هستند. در این راستا مانو و همکاران (۱۸) نیز تعارض کار-خانواده و عوامل تشدید تعارض کار-خانواده را بر روی پرستاران فنلاندی مورد مطالعه قرار دادند و به این نتایج دست یافتند که فقدان مدیریت کار -خانواده در پرستاران و کمبود همکاران از جمله دلایل افزایش تعارض کار-خانواده هستند و نتایج این تحقیق با نتایج مانو و همکارانش نیز همسو می دارد. بنابراین بایستی ذکر کرد که افراد از نظر زمانی در محدودیت هستند و اغلب اوقات نمی توان مدت زمان انجام فعالیت در یک نقش را به فعالیت های مربوط به نقش های دیگر اختصاص داد. در واقع، زنان شاغل در بخش درمان کرونا زمان زیادی را در محل کار سپری می کنند و به خاطر خستگی که دارند، زمان کافی برای انجام امور شخصی را ندارند که این مسئله باعث می شود که به وظایف شخصی خود را بخوبی عمل نکنند.

پیشنهادات زیر در راستای نتایج این تحقیق ارائه می گردد: مسائل مربوط به خانواده از اهمیت ویژه ای برخوردار است، در این راستا می توان با برگزاری جلسات گروهی برای خانواده های زنان شاغل در بخش درمان کرونا آنان را نسبت به مسائل و مشکلات بخش درمان کرونا آگاه کرد و بدین وسیله درک آنان از مسائل آن ها را افزایش و تعارضاتشان را کاهش داد.

پیشنهاد می گردد، دوره های آموزشی برای زنان شاغل در بخش درمان کرونا در زمینه ی مدیریت و کمک به آنها در برقراری تعادل بین خواسته های محیط کار و خانواده برگزار گردد تا بتوان به نوعی از ایجاد تعارضات در این زمینه جلوگیری نمود.

مسائلی مانند کمبود زمان برای انجام امور فرزندان و امور منزل و شخصی نیز از موارد مهمی است که می توان با آموزش مدیریت زمان به زنان شاغل در بخش درمان کرونا، این مشکلات را تا حد زیادی برطرف نمود.

نتایج این پژوهش می تواند توسط بیمارستان های خصوصی و دولتی که برای شناخت مشکلات کارکنان و پرستاران مورد استفاده قرار گیرد و همچنین می توان با استفاده از این پژوهش مشکلات زنان شاغل در بخش های مختلف درمان را شناسایی و برای کاهش مشکلات آنان برنامه ریزی کرد. با توجه به نتایج این پژوهش که مشکلات شغلی زنان شاغل در بخش درمان کرونا رابطه معناداری با سلامت روان دارد، با فراهم کردن جلسات مشاوره ای برای این زنان و شناسایی افرادی که از لحاظ سلامت روان دچار مشکل شده اند، در جهت رفع مشکلات آنان اقداماتی انجام داد. با توجه به نتیجه این پژوهش مبنی بر اینکه مشکلات شغلی زنان شاغل در بخش درمان کرونا رابطه معناداری با نحوه برخورد با ارباب رجوع دارد، مدیران بیمارستان ها با اقداماتی نظیر افزایش تعداد کارکنان این بخش، مرخصی جهت استراحت این کارکنان و ... انجام دهند تا از خستگی این کارکنان کاسته شود.

تعارض منافع

نویسندگان اظهار داشتند که هیچ تضاد منافی وجود ندارد.

References

- Jin Y-H, Cai L, Cheng Z-S, Cheng H, Deng T, Fan Y-P, et al. A rapid advice guideline for the diagnosis and treatment of 2019 novel coronavirus (2019- nCoV) infected pneumonia (standard version). *Military Med Res.* (2020). 7, 4. <https://doi.org/10.1186/s40779-020-0233-6>
- Haleem A, Javaid M, Vaishya R. Effects of COVID 19 pandemic in daily life. *Curr Med Res Pract;* (2020). 10(2):78-9. <https://doi.org/10.1016/j.cmrp.2020.03.011>.
- Jafari, Nahid. Heydari, Alireza; Asgharzadeh, Ali Zhiyani; Khatirnameni, Zahra Investigating the relationship between work-family conflict and job retention from the point of view of comprehensive health service centers of Gorgan city, Quarterly, Nursing, Midwifery and Paramedicine, (2022). 7, 4: 77-91. (Persian)
- Askari, Ruhollah; Zareh, Rehanh; Taief, elham; Baghian, Najmeh; Rafii, Sima. the assessment level of work conflict - identified in Shahid Sadoughi Hospital, Yazd. *Journal of Qom University of Medical Sciences;* (2017). 12 (2): 54-61. DOI: 10.29252/qums.12.2.54. (Persian)
- Carlson, D.S., & Frone, M.R. Relation of behavioral and psychological involvement to a new four-factor conceptualization of work-family interference. *Journal of business and psychology,* (2003). 17(4): 15-35. [DOI:10.1023/A:1023404302295]
- Greenhaus, J.H., & Powell, G.N. When work and family collide: Deciding between competing role demands. *Organizational Behavior and Human Decision Processes;* (2003). 90(2):291-303. [http://dx.doi.org/10.1016/S0749-5978\(02\)00519-8](http://dx.doi.org/10.1016/S0749-5978(02)00519-8)
- Grzywacz, J.G; Frone, M.R; Brewer, C.S & Kovner, C.T. Quantifying work-family conflict among registered nurses. *Research in nursing & health,* (2006). 29(5): 14-26. DOI:10.1002/nur.20133
- Saidi, Khadijeh. *Sociology and the place of women*, first edition, Tebayan publishing house. (1994). (Persian)
- Tedrow, Barbara. & Rhoads, R, A. "A Qualitative Study of Women's Experiences in Community College Leadership Positions", *Community Colleague Review,* (2018). 27, 3: 1-18. DOI:10.1177/009155219902700301
- Saadi, Mohammad Reza; Budlai, Hassan; Koshki-Jahormi, Alireza; Kanaar Rudi, Mohammad Hossein; Shujaei, Mahsa. The perspective of working women about the quality of working life. *Scientific Journal of Women and Culture.* (2019). 12, 460. P. 19-29. (Persian)
- Ahmadi-Faraz, M.; Abdi, H. A.; Azarbarzin, M. Explaining the experiences of working women regarding the role of motherhood: a phenomenological qualitative research. *Journal of Qualitative Research in Health Sciences.* (2013). Year 3. Number (Persian).
- Javaheri, Fateme; Dariapour, Zahra Career problems of female university faculty members. *Women's research.* (2011). Volume 6. pp. 106-79. (Persian).
- Aryee S, Fields D, Luk V. A cross-cultural test of a model of the work-family interface. *Journal of management;* (1999). 25(4):491-511. [DOI: 10.1177/014920639902500402].
- Eby, L. T., Casper, W. J., Lockwood, A., Bordeaux, C. H., & Brinley, A. Work and family research in IO/OB: Content analysis and review of the literature (1980 - 2002). *Journal of Vocational Behavior,* (2005). 66: 124 -197. doi:10.1016/j.jvb.2003.11.003
- Karimi, Youssef; Almasi, Sakineh; Mohammadi, Rozgar; Fazli, Hassan. The study of the contexts of divorce in divorced people: a phenomenological research, *Quarterly Journal of Clinical Psychology Studies,* (2018). 7, 25: 191-210. <https://doi.org/10.22054/jcps.2017.7138> (Persian)
- Sharma, J., Dhar, R.L., Tyagi, A. Stress as a mediator between work-family conflict and psychological health among the nursing staff: Moderating role of emotional intelligence. *Applied Nursing Research,* (2016). 30: 68-75. <https://doi.org/10.1016/j.apnr.2015.01.010>
- Yousefi Alireza, Nik Menesh Parnian, Danesh Salman, Bayati Mohsen, Rezabeigi Davarani Asmat. Investigating disorders correlated with quality of life in patients working in reference hospitals for the treatment of Covid-19 per year. *Journal of Qom University of Medical Sciences;* (2021). 15 (7): 517-508. DOI: 10.32598/qums.15.7.2433. (Persian).
- Mauno, S; Ruokolainen, M & Kinnunen, U. Work-family conflict and enrichment from the perspective of psychosocial resources: Comparing Finnish healthcare workers by working schedules. *Applied ergonomics,* (2015). 48: 86-94. [DOI:10.1002/(SICI)1099-1379(199911)20:63.0.CO;2-2]